

Investigating the deviance of teenage girls with the experimental application of daily activities

Shiva Pourqazi Golbaghi¹, Ali Asghar Abbasi Esfajir*², Ali Rahmani Firouzjah³
(Receipt: 2024.05.31- Acceptance: 2024.07.04)

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the deviance of teenage girls in Firuzkoh city, relying on the theory of daily activities and the experimental test of this theory. The type of applied research was a descriptive survey method and the data collection tool was a questionnaire, the validity of which was calculated with content validity and reliability with Cronbach's alpha (0.809). 400 female students of the first secondary school of Firuzkoh city in 1400-1401 as teenage girls were selected by simple random sampling method and answered the questionnaire. In order to analyze the data, spss24 software was used. The results of Pearson's correlation test and multiple regression in the examination of hypotheses show that all the variable dimensions of daily activities (intensity of connection with friends, unstructured activities, structured activities, attendance Authoritative figures, spending free time with family and spending free time alone) have a significant relationship with teenage girls' deviance. But the variable of unstructured activities (0.432) has a higher correlation with the dependent variable. The final linear regression model showed that (0.50) percent of the changes in adolescent girls' deviation can be explained by the dimensions of the independent variable. The results showed that the situation and conditions play a very effective role in the deviance of teenage girls.

Key Words: deviance, intensity of connection with deviance friends, unstructured activities, theory of everyday activities

1.PhD student in sociology of Iranian social issues, Babol branch, Islamic Azad University, Babol, Iran
(Email: sh_pourghazi@yahoo.com)

2.Associate Professor, Department of Sociology, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran
(corresponding author) (Email: asfajir@hotmail.com)

3. Associate Professor, Department of Sociology, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran (Email: arf1348@gmail.com)

بررسی کجروی دختران نوجوان با کاربست تجربی فعالیت‌های روزمره

شیوا پورقاضی گلباغی^۱، علی اصغر عباسی اسفنجیر^۲، علی رحمانی فیروزجاء^۳

(دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۱ - پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۴/۱۴)

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی کجروی نوجوانان دختر شهر فیروزکوه با تکیه بر نظریه فعالیت‌های روزمره و آزمون تجربی این نظریه انجام شد. نوع پژوهش کاربردی، روش توصیفی از نوع پیمایش و ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه بوده‌است که اعتبار آن با روایی محتوا و پایایی نیز با آلفای کرونباخ (۰/۸۰۹) محاسبه گردید. ۴۰۰ دانش‌آموز دختر متوسطه اول شهر فیروزکوه در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به عنوان نوجوان دختر، به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده و به پرسشنامه پاسخ داده‌اند. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم افزار spss24 استفاده شد. یافته‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه در بررسی فرضیه‌ها نشان می‌دهند همه ابعاد متغیر فعالیت‌های روزمره (شدت پیوستگی با دوستان کجرو، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، فعالیت‌های ساخت‌یافته، حضور چهره‌های مقتدر، گذران اوقات فراغت با خانواده و گذران اوقات فراغت به تنهایی) رابطه معناداری با کجروی دختران نوجوان دارند. اما متغیر فعالیت‌های ساخت‌نیافته (۰/۴۳۲) همبستگی بیشتری با متغیر وابسته دارد. مدل نهایی رگرسیون خطی نشان داد که (۰/۵۰) درصد از تغییرات کجروی دختران نوجوان توسط ابعاد متغیر مستقل قابل تبیین است. نتایج نشان داد موقعیت و شرایط در کجروی دختران نوجوان نقش بسیار مؤثری دارد.

واژه‌های کلیدی: کجروی، شدت پیوستگی با دوستان کجرو، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، نظریه

فعالیت‌های روزمره

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران sh_pourghazi@yahoo.com

۲. دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران (نویسنده مسئول) arsfajir@hotmail.com

۳. دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران arf1348@gmail.com

مقدمه

ماهیت پیچیده مسائل اجتماعی ایجاب می‌کند تا در برخورد و شناخت آنها، با تکمیل نظریات موجود و با اتکاء به یافته‌های نوین، دایره شناخت خود را گسترش دهیم. افزایش نگرانی‌های عمومی درباره مسائل مختلف اجتماعی از این‌رو که خسارت و صدمات وارده بر پیکره جامعه روند روبه افزایش یافته و هم از آن جهت که گاهی مقابله با آن نیز روز به روز دشوارتر و پیچیده‌تر می‌شود، شناخت علمی و دقیق مسائل اجتماعی را ضروری می‌سازد (پورقاضی و همکاران، ۱۴۰۱: ۸۹). در سال‌های اخیر نگرانی‌هایی درباره پابندی کم جوانان و نوجوانان به ارزش‌ها و هنجارهای دینی و سنتی و افزایش کجروی در سطوح مختلف در میان جوانان و نوجوانان اظهار شده‌است (سراج‌زاده، ۱۳۸۳: ۵۴). کجروی از جمله پدیده‌هایی است که همه جوامع انسانی از دیرباز با آن مواجه بوده و کمابیش مشکلات و مسائل ناشی از آن را تجربه کرده‌اند (علی‌وردی‌نیا، ۱۳۹۳: ۹۵). کجروی را نمی‌توان صرفاً رفتاری دانست که بر آنها برچسب انحراف خورده‌است. کجروی را می‌توانیم رفتارهایی بدانیم که در جهت مخالف رفتار اکثریت افراد جامعه نوسان داشته و با آن مغایر است. دیوید ماتزا کجروی را منحرف‌شدن از راه اصلی و نرمال یا سرپیچی از معیارهای ارزش موجود به هر شکل که باشد تعریف می‌کند (فرجاد، ۱۳۷۵). از نظر جامعه‌شناسان و جرم‌شناسان، انحراف و کجروی ناظر به رفتارهایی است که حداقل یکی از این صفات را دارا باشد: رفتار منع شده، رفتار نکوهش شده یا رفتاری که مایه‌ی بدنامی است و یا موجب مجازات می‌شود. برخی از صاحب‌نظران کجروی را از امور غیر عادی به شمار می‌آورند که در زندگی انسان‌ها وجود دارد (راک، ۱۳۷۹). اگر در جامعه‌ای هنجارها مراعات نشود، کجروی پدید می‌آید و رفتارها آسیب می‌بیند. عدم پابندی به هنجارهای اجتماعی موجب پیدایش آسیب اجتماعی است. از سوی دیگر، اگر رفتاری با انتظارات مشترک اعضای جامعه و یا یک گروه یا سازمان اجتماعی سازگار نباشد و بیشتر افراد آن را ناپسند و یا نادرست قلمداد کنند، کجروی اجتماعی تلقی می‌شود (آقامرادی و نظری، ۱۴۰۲: ۶۳۹).

اگرچه در نگاه اول، کجروی پدیده‌ای فردی به نظر می‌رسد ولی با توجه به پیامدهای سوء آن برای جامعه، آید آن را از جمله آسیب‌های اجتماعی به حساب آورد. کجروی به عنوان یکی از معضلات اجتماعی فراگیر در سطح جهانی مطرح است که در ایران (علیرغم فقدان آمار و ارقام معتبر) نیز در سال‌های اخیر پژوهشگران، کارشناسان و رسانه‌ها نسبت به بحرانی‌شدن این مسئله هشدار داده‌اند (سهراب‌زاده و سعیدی، ۱۳۹۹). این موضوع زمانی نگران‌کننده‌تر می‌شود که در می‌یابیم نوجوانان جامعه که نیروی فعال و آینده ساز جامعه هستند و در واقع سرمایه‌های آتی هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند، درصد قابل توجهی از این کجروان را تشکیل می‌دهند.

کجروی نوجوانان با تأثیرات منفی خود، از دو جهت، یکی از مسائل اجتماعی مهم جامعه ایران محسوب می‌شود. اول، چون نوجوانان در سن بلوغ و جامعه‌پذیری هستند و امکان اصلاح و تربیت آنها وجود دارد. دوم این که جامعه ایران از نظر ساختار جمعیتی، کشوری با جمعیت جوان است. گسترش کجروی در جامعه و تعمیق آن در بین گروه‌های مختلف بخصوص نوجوانان دختر، تبدیل به ارزش‌های فرعی در جامعه شده و به تدریج ارزش‌ها و هنجارهای حاکم بر جامعه را سست خواهد ساخت. شیوع روزافزون کجروی در بین نوجوانان دختر برابر است با هدر رفتن پتانسیل خلاق و سازنده جامعه. این شرایط عوارض بسیار نامطلوبی دارد که جبران آن هزینه‌های فراوانی را می‌طلبد (رحمانی فیروزجاء و همکاران، ۱۳۹۵: ۶۸).

نوجوانانی که گرفتار این بلای اجتماعی می‌شوند، در اکثر موارد فرصت‌های جبران‌ناپذیری را از حیث کار و تحصیل از دست می‌دهند. وجود چنین سابقه نامطلوبی بر زندگی آینده آنها تأثیر فراوان می‌گذارد و با توجه به پذیرفته‌نشدن آنها در حلقه‌های درسی و کاری آبرومند و آینده ساز، قشر مطرودی را شکل می‌دهند که خود مسئله را برای نسل آینده تشدید می‌کند و باعث تباهی نوجوانان بیشتری می‌شود. در واقع، کجروی در گروه نوجوانان دختر، این قشر عظیم جامعه، به دلیل داشتن موقعیت‌های حیاتی در ساختار خانواده، جامعه و تأثیر شکل رفتاری بهنجار و نابهنجار آنها در زندگی آینده سازان جهان، می‌بایست به طور ویژه فکر پژوهشگران و صاحب‌نظران را به خود جلب کند (صفرزاده، ۱۳۸۸).

بررسی مسئله کجروی نوجوانان دختر، از دیدگاه انسان‌دوستانه به جلوگیری از تباهی دختران نوجوان هر مملکت؛ از دیدگاه مددکارانه به تبیین علل کجروی و تمهید وسایلی برای جلوگیری از آن و از دیدگاه اقتصادی به صرف هزینه‌های مربوط به دستگیری، محاکمه، اصلاح و تهذیب کجروان در جاهای دیگری که اثرات مثبت بیشتری داشته باشد، کمک خواهد کرد (حسینی و یکه‌کار، ۱۳۹۰). از آنجایی که کجروی در ابعاد مختلفی وجود دارد، برای توضیح آن، نظریه واحدی وجود ندارد و برای تبیین آن از نظریه‌های مختلفی می‌توان استفاده کرد. ممکن است برای فهمیدن اشکالی از کجروی، توضیحات خاصی از یک نظریه مفیدتر از سایر توضیحات در دیگر نظریه‌ها باشد و مسئله مدنظر را بهتر بتواند تبیین کند (پالمر؛ ۱۹۹۰: ۲۸). بنابراین، این پژوهش می‌کوشد با استفاده از نظریه فعالیت‌های روزمره، به تبیین کجروی در نوجوانان دختر بپردازد. با وجود اینکه نظریه فعالیت‌های روزمره، یکی از مهم‌ترین نظریه‌هایی شناخته می‌شود که در توسعه مطالعه کجروی نقشی حائز

اهمیت ایفا کرده‌است (ازگود؛ ۱۹۹۶)؛ بیشتر در پژوهش‌ها و موضوعاتی به کار رفته‌است که قربانیان جرایم را بررسی کرده‌بودند. همچنین با وجود قابلیت بالای نظریه فعالیت‌های روزمره در تبیین و پیش‌بینی وقوع کجروی و تأیید آن در پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور (Y.Sun & Longazel, 2008; Cross et al., 2009 & Clodfelter et al., 2010). به نظر می‌رسد تا به حال در داخل کشور، به جز پژوهش علیوردی‌نیا و علیمردانی، ۱۳۹۶، که نظریه فعالیت‌های روزمره را در بررسی رفتارهای انحرافی دانشجویان مورد استفاده قرار داد، هیچ پژوهشی در زمینه آزمون تجربی نظریه فعالیت‌های روزمره در بررسی کجروی نوجوانان دختر انجام نشده و فقط در موارد اندکی، صرفاً برای توصیف علل وقوع جرم، از این نظریه استفاده شده‌است؛ از این‌رو، انجام این پژوهش نه تنها ممکن است سبب آزمون تجربی این نظریه شود، بلکه به گونه بهتری ما را در شناخت علل و عوامل مؤثر در بروز کجروی در میان نوجوانان دختر و ارائه راهکارهای مؤثر در مبنای نظریه فعالیت‌های روزمره یاری کند.

ادبیات و پیشینه پژوهش

بررسی پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد که در رابطه با انواع ناهنجاری‌های اجتماعی که کجروی یکی از مصداق‌های آن است، مطالعاتی انجام شده‌است که اغلب این تحقیقات علاوه بر رویکرد جامعه‌شناسی، با رویکردهای پزشکی، روان‌پزشکی و روان‌شناختی پدیده کجروی را در طیف دانشجویان، جوانان و یا دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم بررسی کرده‌اند (سرگلزایی، ۱۳۸۱، بحرینیان و همکاران، ۱۳۸۲، طارمیان و همکاران، ۱۳۸۶، سراج‌زاده و فیضی، ۱۳۸۶، سماوی و حسین‌چاری، ۱۳۸۸؛ علیوردی‌نیا و علیمردانی، ۱۳۹۶ و میری و همکاران ۱۴۰۰). ضمن اینکه در بیشتر پژوهش‌ها، سرقت، خرابکاری، مصرف مواد مخدر، جرم‌مشارکتی، بیماری روانی و غیره را در ردیف رفتارهای کجرو قرار می‌دهند (علیوردی‌نیا، ۱۳۹۰: ۱۵۱) و به سایر ابعاد کجروی کمتر توجه کرده‌اند. نظری (۱۳۹۴) نیز فراتحلیلی از پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون نقش خانواده در بزهکاری نوجوانان با بهره‌گیری از روش ترکیب اندازه اثر به روش «اشمیت و هانتز» انجام داد که در واقع به این نتیجه دست یافت که متغیرهای عملکرد خانواده، طلاق و جدایی والدین، تحصیلات والدین، نظارت والدین، وضعیت اقتصادی خانواده، سوء سابقه در خانواده با اندازه ۳۶-۳۴ بر بزهکاری مؤثر هستند. پژوهش میری و همکاران (۱۴۰۰) که تقریباً جزو پژوهش‌های اخیر در حوزه کجروی محسوب می‌شود، با تکیه بر عوامل اجتماعی مؤثر، به تمایل ارتکاب رفتارهای انحرافی در میان

دانشجویان دختر و پسر دانشگاه سیستان و بلوچستان پرداختند و به این نتایج دست یافتند که میزان وقوع رفتارهای انحرافی در بین پسران بیشتر از دختران می‌باشد و متغیرهای میزان روابط دوستانه، گروه‌های مرجع، میزان رضایت‌مندی از زندگی، میزان پیوستگی اجتماعی، تضاد ارزشی، رعایت هنجارهای اجتماعی، تایید کنترل اجتماعی و مشروعیت اجتماعی به خوبی تمایل به ارتکاب رفتارهای انحرافی در میان دانشجویان را تبیین می‌کنند. پژوهش‌های بسیاری نیز در سطح توصیف باقی مانده‌اند با بررسی‌های انجام شده به نظر می‌رسد به جز مقاله (علی‌وردی‌نیا و علیمردانی، ۱۳۹۶) که از نظریه فعالیت‌های روزمره در بررسی رفتارهای انحرافی دانشجویان استفاده کرده‌اند، در هیچ یک از مطالعات و پژوهش‌های انجام شده، کجروی نوجوانان دختر با استفاده از نظریه فعالیت‌های روزمره مورد بررسی و آزمون تجربی قرار نگرفته‌است. بررسی پژوهش‌های خارجی نیز نشان می‌دهد بسیاری از پژوهش‌ها با استفاده از نظریه فعالیت‌های روزمره، قربانی‌شدن و قربانیان جرائم را بررسی و تبیین کرده‌اند و فقط تعداد اندکی، این نظریه را برای بررسی کجروی به کار برده‌اند. در چند مورد از پژوهش‌ها، علاوه بر نظریه فعالیت‌های روزمره، نظریاتی از قبیل نظریه خودکنترلی یا نظریه عمومی جرم (Clodfelter et al., 2010; Franklin et al., 2012) و پیوند اجتماعی (Y.Sun & Longazel, 2008; Barnes et al., 2006) نیز استفاده شده‌اند. گفتنی است در بیشتر پژوهش‌های خارجی، جمعیت پژوهش را جوانان تشکیل می‌دهند. در واقع برای انجام پژوهش خود، نمونه‌ای از دانشجویان را انتخاب کرده‌اند (Marcum et al., 2010; Reyns et al., 2011 & Holt & Bossler, 2013). با توجه به موارد ذکر شده، گفتنی است بررسی کجروی در میان نوجوانان دختر، یافتن پاسخ برای چرایی وقوع آن و ارائه راهکارهایی برای پیشگیری از این پدیده، امری مهم و بررسی شدنی است. از آنجایی که با بررسی‌های انجام شده به نظر می‌رسد در داخل ایران، پژوهشی انجام نشده است که با استفاده از نظریه فعالیت‌های روزمره، کجروی را در نوجوانان دختر تبیین کرده‌باشد و در خارج از کشور نیز پژوهش‌های اندکی، نظریه فعالیت‌های روزمره برای بررسی کجروی به کار برده‌اند؛ پژوهش حاضر می‌کوشد با استفاده از این نظریه، به بررسی کجروی در نوجوانان دختر بپردازد.

چهارچوب نظری

چهارچوب نظری این پژوهش، مبتنی بر «نظریه فعالیت‌های روزمره» است. نظریه فعالیت‌های روزمره را برای اولین بار لورنس کوهن^۱ و مارکوس فلسون^۲ برای توضیح افزایش نرخ جرائم در

1 Lawrence Cohen

2 Marcus Felson

سال های ۱۹۷۰ مطرح کردند (سیگل و براون؛ ۲۰۱۰). این نظریه، ترمیم و ویرایش مکتب کلاسیک جرم شناسی است (مقیمی و همکاران، ۱۳۹۰). نظریه فعالیت های روزمره ادعا می کند انسانها به طور عقلانی، کنش نشان می دهند و مرتکب جرم می شوند. متخلفان بانگیزه، درباره منفعت و ضرر عمل خود می اندیشند و سعی در به حداکثر رساندن منافع و به حداقل رساندن زیان خود دارند و با توجه به این امر، هدف های مناسبی را جستجو می کنند که بدون محافظان توانمند هستند (وانگ؛ ۲۰۰۲). در بیشتر دیدگاه های جرم شناسی تنها به عوامل فردی و دلایل تمایل بیشتر به انحراف در برخی افراد و گرایش کمتر برخی به رفتارهای انحرافی توجه شده است. اغلب از تأثیر محیط در رفتار، یعنی ویژگی های مهم محیطی، که فرد را به سوی ارتکاب عمل مجرمانه سوق می دهد، غفلت می شود (فلسون و کلارک، ۱۳۸۸: ۴). برخلاف بیشتر نظریه ها و دیدگاه های جرم-شناسی که بر شخصیت فردی مجرمان تمرکز می کنند نظریه فعالیت های روزمره، زمینه های محیطی ای را می آزماید که جرائم در آنها رخ می دهند. بر اساس این نظریه، افرادی که ما با آنها کنش متقابل داریم، مکانی که در آن عبور و مرور می کنیم و فعالیت هایی که درگیر آن هستیم، در احتمال و توزیع رفتارهای مجرمانه تأثیر می گذارد (برانیک؛ ۲۰۱۴). و کوهن و فلسون معتقدند جرم، باید یک رویداد در نظر گرفته شود که در موقعیت و زمان خاصی روی می دهد و افراد و یا اشیاء خاص را درگیر می کند (میلر؛ ۲۰۰۹). کسی بدون فراهم کردن لوازم و اسباب محیطی بزهکاری، نمی تواند مرتکب جرم شود، حتی اگر تمایل ارتکاب بزه در او وجود داشته باشد؛ از این رو، فرصت، شرط ضروری و عامل بروز جرایم است (فلسون و کلارک، ۱۳۸۸: ۴). اگرچه رابطه برخی از عناصر وقایع مجرمانه در فضا و زمان با نظریه های پیشین مثل نظریه های بوم شناختی و نظریه کنترل اجتماعی هیرشی و دیگران، تشخیص داده شده است؛ کوهن و فلسون صرفاً جنبه های محیطی-اجتماعی وقایع مجرمانه را تعریف نکرده اند، بلکه با تمرکز بر فعالیت های روزمره، مدلی با قدرت تبیینی بالا برای توضیح ماهیت بوم شناختی «جرم عرضه کردند (میلر، ۲۰۱۴). نظریه فعالیت های روزمره، از نظریه آموس هاوولی (۱۹۵۰) سرچشمه می گیرد. نظریه بوم شناسی انسانی، جنبه های زمانی رفتار انسان در محیط جامعه را بررسی می کند. هاوول، سه جنبه کلیدی فعالیت های جمعی انسانی را شناسایی کرد. ریتم (رخداد مجدد طبیعی وقایع)، سرعت (تعداد وقایع در یک دوره معین از

-
- 1 .Segel
 - 2 .Bown
 - 3 .Wing
 - 4 .Banic
 - 5 .Miller

زمان و زمان بندی (هماهنگی و تقاطع رفتار در محیط) (برانیک، ۲۰۱۴ و کوهن و فلسون، ۱۹۷۹) هاوولی سرشت فعالیت های عادی را بخشی اساسی از زندگی روزمره می داند. فعالیت عادی به معنای فعالیت های روزمره است که برای برآوردن نیازهای پایه ای و اساسی انجام می شود مثال های آن شامل کار رسمی، دنبال تفریح بودن، محل سکونت یافتن، تربیت فرزند، خرید و خواب، اوقات فراغت و کنش متقابل اجتماعی است. این فعالیت های روزمره ممکن است ۱- در منزل، ۲- در مشاغل دور از خانه و ۳- سایر فعالیت های دور از خانه رخ بدهد. زمانی که تغییر اجتماعی، مانع این فعالیت های عادی می شود یا آن را تغییر می دهد، نابسامانی اجتماعی ممکن است روی دهد (ویلیامز و مک شین، ۱۳۸۶: ۲۶۳). کوهن و فلسون، با توجه به این اصول، نظریه فعالیت های روزمره را چشم اندازی بوم شناختی بر رفتارهای مجرمانه معرفی کردند (برانیک، ۲۰۱۴). در واقع، رویکرد فعالیت های روزمره، تحلیل های جرم شناسی بی ارتباط به یکدیگر و گوناگون گذشته را در چارچوب واحد مستقلی جمع کرد (کوهن و فلسون، ۱۹۷۹).

آنها در این نظریه بیان کردند که احتمال وقوع جرم در زمان، با جابه جایی مردم در حین انجام فعالیت های روزمره هر روزشان تغییر می کنند؛ یعنی جغرافیای مربوط به این فعالیت ها کمک می کنند ویژگی های مربوط به آسیب پذیری قربانی و انگیزه متخلف معلوم شود. همچنین نظریه فعالیت های روزمره معتقد است جرم در بستر فعالیت های معمولی روزمره و به طرز نسبتا فوری اتفاق می افتد که احتمالا برای مجرم، فضای آشنا یا عادی است (برینسما، ۲۰۱۴). کوهن و فلسون به مسأله تغییرات در جامعه به ویژه تغییراتی توجه می کردند که به نابسامانی اجتماعی منجر می شود (ویلیامز و مک شین، ۱۳۸۶ : ۲۶). آن ها بیان می کنند که چگونه تغییرات شرایط اجتماعی، فرصت وقوع جرم را تغییر می دهد؛ مثلا با توسعه تکنولوژی در گذر زمان، خیلی از کالاهای ارزشمند، مثل تلویزیون، کامپیوتر از نظر اندازه و حجم، کم شده اند و سرقت آن ها بسیار آسان تر از گذشته شده است (برانیک، ۲۰۱۴). از بعد دیگر نیز توسعه وسایل الکترونیکی از قبیل دوربین های مداربسته موجب اقدام های پیشگیرانه و کاهش وقایع مجرمانه شده اند؛ به عنوان مثال، زمانی که دوربین های مداربسته برای کنترل سه پارکینگ در دانشگاه سوری استفاده شد، بزهدکاری نه تنها در این پارکینگ ها؛ در پارکینگ های دیگر که با این دوربین ها کنترل نمی شدند، نیز کاهش یافت. همچنین زمانی که به کتاب های کتابخانه دانشگاه ویسکانسین، برچسب های الکترونیکی زده شد که با خروج بدون

1. Banic
2. Chn & Felson
3. Buinsma

اجازه کتاب ها، زنگ هشدار به صدا در می آمد، نه تنها سرقت کتاب ها؛ دزدی نوارهای ویدئویی و سایر کالاهایی که چنین برچسب هایی نداشت نیز کاهش یافت (فلسون و کلارک، ۱۳۸۸).

در این نظریه، کوهن و فلسون بیان می کنند حجم و توزیع جرایم غارتگرانه (جرایم شدید علیه یک شخص و جرایمی که در آن یک متجاوز برای دزدیدن مستقیم یک شیء تلاش می کنند) به طور نزدیکی با اثر متقابل سه متغیر: ۱- فراهم بودن هدف های مناسب، ۲- نبودن نگهبانان توانمند و ۳- حضور متخلفان بانگیزه، مرتبط است. حضور این مؤلفه ها، احتمال وقوع جرایم غارتگر را افزایش می دهد (سیگل، ۲۰۱۰).

الف) هدف مناسب: منظور از هدف مناسب این است که برای مجرم بالقوه باید چیزی با ارزش وجود داشته باشد که ممکن است اموال جذاب و یا روزه ای برای فعالیت های احساسی رضایت بخش از قبیل بیان خشم و نفرت، پیگیری هیجان و با انجام فعالیت های جنسی و سایر مؤلفه ها باشد (برون، ۲۰۱۰).

ب) متخلفان با انگیزه: درباره متخلفان با انگیزه، کوهن و فلسون توضیح می دهند که وقوع هر جرم و جنایت موفق، حداقل نیازمند مجرمی است که برای ارتکاب جرم، انگیزه ای دارد و به این انگیزه کنش نشان می دهد. متخلف بانگیزه، شخصی است که در صورت فراهم بودن فرصت با نبود نگهبان و وجود هدف مناسب، به ارتکاب جرم تمایل دارد (مارکوم، ۲۰۱۰).

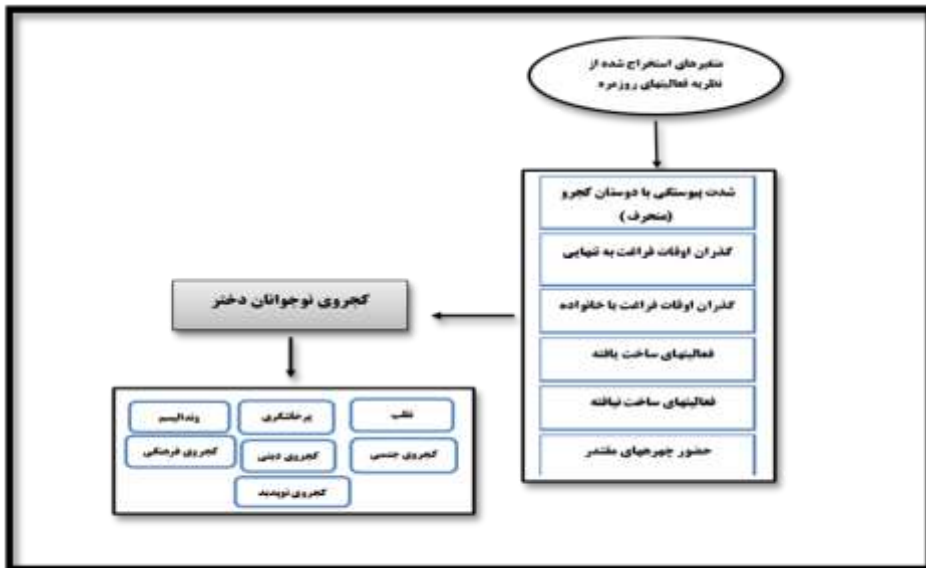
ج) نبود نگهبان توانمند: منظور از نبود نگهبانان توانمند این است که به افراد و نه سایر عوامل حضور ندارند که از اموال و یا از افراد آسیب پذیر محافظت کنند. نگهبانان توانمند نیز مفهومی گسترده است که پژوهشگران در شکل های مختلف و متنوع، آن را مطالعه و تفسیر کرده اند. شکل های رسمی آن، از قبیل پلیس و سایر شکل های قانون، نمادی شناخته شده از محافظت در برابر جرم و جنایت و قربانی شدن است. در شکل غیر رسمی آن، نگهبانان توانمند، شخص غیر نظامی نیز می تواند باشد؛ یعنی سایر افراد جامعه با حضورشان با درجه مسئولیت نگهبانی شان ممکن است مانع وقوع جرم شوند (رینز^۲، ۲۰۱۱). وقتی این شرایط، در فضا و زمان، همگرا می شوند، احتمال دارد جرم رخ دهد و در مقابل، نبود هر یک از این شرایط، وقوع جرم و جنایت را کاهش می دهد. در واقع، نظر به فعالیت های روزمره، درباره احتمال رفتار مجرمانه بحث می کنند و ادعای قطعی درباره زمان وقوع جرم و جنایت ارائه نمی کند (برانیک، ۲۰۱۴). این سه فرضیه اغلب با نام «مثلث جرم» نیز شناخته می شوند (میلر، ۲۰۰۹).

1. Mrcum
2. Ryns

نظریه فعالیت‌های روزمره به نوعی با نظریه کنترل اجتماعی هیرشی و نظریه یادگیری اجتماعی مرتبط است. نظریه پردازان فعالیت‌های روزمره با این استدلال که روند افزایش نرخ جرم و جنایت به پراکندگی بستر فعالیت‌های دور از خانواده و افزایش یافتن زمان گذرانده شده با همسالان، به ویژه در فعالیت‌های نظارت‌نشده مرتبط است، نظریه کنترل اجتماعی را گسترش دادند. نظریه فلسون مینی بر اینکه یک شخص ممکن است که با حضورش در یک مکان، شخص متخلف را منصرف کند یا اینکه ممکن است به دلیل رابطه‌اش با شخص مجرم، مانع تخلف او شود، با نظریه کنترل اجتماعی و این ایده که کنترل، عنصر حیاتی در روند نرخ جرم و جنایت است، انطباق دارد (میرو، ۲۰۱۴). برحسب هر دو نظریه کنترل اجتماعی و فعالیت‌های روزمره، زمان گذرانده شده با خانواده به کاهش کجروی منجر می‌شود. مشاهده کاهش زمانی که نوجوانان اوقاتشان را در خانواده-ها و محیط خانه می‌گذرانند و افزایش زمانی که در محیط نوجوانان می‌گذرانند، به صورت شواهد کاهش کنترل اجتماعی مشاهده می‌شود که پدر و مادر بر نوجوانان اعمال می‌کنند. همچنین کنش اجتماعی متقابل روزمره، در خانواده به این گرایش دارد که سرپیچی از هنجارهای اجتماعی را محدود کند، در حالی که هر یک از فرایندهای اجتماعی که نسبت زمان گذرانده شده با همسالان را افزایش دهند. این دیدگاه موقعیتی به کجروی، با نظریات هیرشی منطبق است؛ زیرا بر انگیزه‌هایی برای انجام کجروی تمرکز نمی‌کند و بیشتر بر فرصت‌هایی متمرکز است که در زندگی روزمره، برای کجروی فراهم می‌شود (بارنز و همکاران، ۲۰۰۶: ۶۹۹-۶۹۸). در چارچوب نظریه یادگیری اجتماعی نیز ارتباط بین تخلف و دوستان کجرو (کج رفتار) دیده شده‌است که فرض می‌کند دوستان منحرف با انتقال دادن و تقویت کردن هنجارهای کجرو، چشم‌پوشیدن و تشویق کردن رفتار هنجارشکن، در نوجوانان اثر می‌گذارند. نوجوانانی که اغلب اوقات فراغت خود را با دوستانشان سپری می‌کنند، به دلیل ارائه راحت‌تر تخلف و تشویق بیشتر دوستان، ریسک کجروی بیشتری دارند. همچنین این دوستان بیشتر به صورت الگوهای نقش، انتقال‌دهنده ارزش‌های کجروی و مشوق (پاداش‌دهنده) رفتار آنها عمل می‌کنند. نظریه فعالیت‌های روزمره تأکید می‌کند که گذراندن زمان در فعالیت‌های روزمره ساخت‌نیافته با دوستان، در نبود چهره‌های مقتدر، ریسک کجروی را افزایش می‌دهد؛ زیرا نوجوانان اغلب خودشان را در شرایطی می‌یابند که ریسک کجروی را افزایش می‌دهد. نبود چهره‌های مقتدر، سطح کنترل اجتماعی را کاهش می‌دهد؛ بنابراین فرض می‌شود افزایش مدت‌زمانی که جوانان با دوستان کج رفتار خود در فعالیت‌های روزمره ساخت‌نیافته می‌گذرانند، به دلیل نبود کنترل اجتماعی عمل کردن دوستان کج رفتار به صورت الگوهای نقش و کمک کردن به مشروع

کردن، توجیه کردن و تأیید رفتارهای کجرو، موجب افزایش ریسک کجروی می‌شود (سونسون، ۲۰۱۰: ۱۰۰۶ و ۱۰۰۷ و ۱۰۱۱). به طور کلی، می‌توان گفت موقعیت‌هایی که به کجروی منجر می‌شوند، به طور ویژه در فعالیت‌های جامعه‌پذیری ساخت‌نیافته با همسالان و در نبود چهره‌های مقتدر رخ می‌دهد. نبود ساختار، زمان در دسترس را برای کجروی فراهم می‌کند. حضور همسالان، مشارکت در کنش‌های کجرو را آسان‌تر می‌کند و به ترغیب بیشتر آنها منجر می‌شود و نبود چهره‌های مقتدر، پتانسیل پاسخ‌های کنترل اجتماعی به کجروی را کاهش می‌دهد (ازگود، ۱۹۹۶: ۶۵۱).

مدل نظری پژوهش

شکل ۱: مدل نظری کجروی نوجوانان دختر

فرضیه‌های پژوهش

- به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابع مثبتی از شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف) است.

- به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابعی منفی از میزان گذران اوقات فراغت با خانواده است.
- به نظر می‌رسد بین گذران اوقات فراغت به تنهایی و کجروی نوجوانان دختر رابطه وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین میزان فعالیت‌های ساخت‌نیافته و کجروی نوجوانان دختر رابطه وجود دارد.
- به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابعی منفی از میزان فعالیت‌های ساخت‌یافته است.
- به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابعی منفی از حضور چهره‌های مقتدر است.

تعریف مفاهیم

کجروی: درباره کجروی تعریف‌های متعددی وجود دارد و تعریف مشخص و دقیقی برای آن بیان نشده است. کجروی^۱ در لغت به معنای عملی است که به دور از هنجارها می‌باشد (صدیق سروستانی، ۱۳۹۰: ۲). در واقع می‌توان گفت کجروی یک پدیده بسیار پیچیده اجتماعی است که در محیط‌های اجتماعی مختلف به شکل‌های متفاوتی دیده می‌شود.

تعریف کجروی در هر جامعه‌ای توسط قوانین حقوقی و هنجارهای اجتماعی آن جامعه مشخص می‌شود (دفتر کاهش آسیب‌های اجتماعی، ۱۳۹۰). کجروی به رفتاری اشاره دارد که گروه‌های ذی‌نفع و صاحب قدرت در جامعه، آن رفتار را ضدارزش و ناپه‌نجان تلقی می‌کنند و افراد جامعه را مجبور می‌کنند که کجرو بودن آن رفتار را بپذیرند. در واقع کجروی صفتی است که به رفتار در این تعریف داده شده است. روشن است که بسیاری از رفتارهای ضد ارزش، هنجار شکن نیستند و برعکس خیلی از هنجار شکنی‌ها، ننگین و ضد ارزش تلقی نمی‌شوند (کندال، ۱۹۹۹). گیدنز، کجروی را ناهمنوایی با مجموعه هنجارهای معینی تعریف می‌کند که شمار زیادی از افراد یک اجتماع یا جامعه پذیرفته‌اند (گیدنز، ۱۳۸۶: ۲۹۴). براساس تعریف دایره‌المعارف علوم اجتماعی، کجروی به مثابه یکی از آسیب‌های اجتماعی است که از فرد سر می‌زند، کارکرد وی را مختل می‌کند و به تبع آن کارکرد خانواده و جامعه را تحت شعاع قرار می‌دهد (ساروخانی، ۱۳۷۰).

کجروی نوجوانان دختر، طیفی از رفتار است که هم به تخلف از قانون و هم به تخلف از هنجارهای اجتماعی و فرهنگی بدون قانون شکنی رسمی اطلاق می‌شود (احمدی، ۱۳۹۲: ۱۳) که در پژوهش حاضر در نوجوانان دختر (۱۳-۱۵ سال) بررسی می‌شود. در این پژوهش، برای سنجش عملی مفهوم کجروی که متغیر وابسته است، از مقیاس پورقاضی و همکاران (۱۴۰۱) استفاده شده-

1. Deviance
2. Kendall

است که برای سنجش کجروی نوجوانان دختر تدوین کرده‌اند. به منظور سنجش متغیر کجروی نوجوانان دختر، ۶۴ گویه ساخته شد که از میان آنها ۴ گویه به تقلب، ۴ گویه به پرخاشگری، ۴ گویه به وندالیسم، ۶ گویه به کجروی فرهنگی، ۱۰ گویه به کجروی جنسی، ۷ گویه به کجروی دینی و ۲۹ گویه به کجروی نوپدید در نظر گرفته شد. از پاسخگویان خواسته شد، پاسخ‌های خود را که در قالب طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای بود، انتخاب کنند.

جدول ۲: ابعاد و گویه‌های متغیر وابسته کجروی دختران نوجوان (پورقاضی و همکاران، ۱۴۰۱)

متغیر	ابعاد	گویه	
تقلب درسی (محقق ساخته)	تقلب درسی حضوری	نگاه کردن به برگه امتحانی بغل‌دستی - استفاده از روش‌های مختلف در زمان امتحان حضوری (مانند عوض کردن برگه امتحانی، همراه داشتن پاسخ‌ها به صورت کاغذ)	
	تقلب درسی مجازی	دریافت و ارسال پاسخ‌ها به صورت مجازی - امتحان دادن به جای همکلاسی‌ها هنگام آزمون مجازی	
پرخاشگری (سراج‌زاده، ۱۳۸۲)	فیزیکی (سراج‌زاده، ۱۳۸۲)	دعوا گرفتن با زد و خورد - زخمی کردن خود	
	کلامی (محقق ساخته)	ایستادن در مقابل معلم و مسئولان مدرسه - استفاده از کلمات ناپسند در زمان ناراحتی	
وندالیسم (علی‌وردی‌نیا و یونسی، ۱۳۹۴) و (عباسی - اسفنجیر و تقوی، ۱۳۹۵)	خرابکاری‌های درون مدرسه‌ای (محقق ساخته)	لذت بردن از خراب کردن وسایل دیگران - علاقه به آسیب زدن به وسایل مدرسه	
	طبیعت‌آزاری (عباسی اسفنجیر و تقوی، ۱۳۹۵)	خراب کردن چمن‌ها و گل‌های پارک - ریختن زباله در خیابان	
کجروی فرهنگی (سراج‌زاده، ۱۳۸۲) و عباسی اسفنجیر و تقوی، ۱۳۹۵)	ذهنی (محقق ساخته)	عدم باور به همزیستی با خانواده - تفکری متفاوت داشتن نسبت به عرف بر خلاف عرف لباس پوشیدن - گویشی خلاف عرف غالب - اختطار گرفتن از مدرسه به خاطر پوشش - اختطار گرفتن از مسئولین مدرسه به خاطر عدم رعایت قوانین مدرسه	
	عینی (سراج‌زاده، ۱۳۸۲)		
کجروی جنسی (محقق ساخته)	همجنس خواهانه	داشتن رابطه جنسی با همجنس - تمایل جنسی داشتن به همجنس	
	دگرجنس خواهانه	داشتن رابطه جنسی با جنس مخالف	
	دوجنس خواهانه	داشتن تمایل جنسی به هر دو جنس	
	روابط جنسی چند نفره	داشتن تمایل به رابطه جنسی گروهی و آزادانه	
	خود ارضایی	ارضاء میل جنسی با دست	
کجروی دینی (محقق ساخته)	عینی	نماز نخواندن - روزه نگرفتن - عدم باور به غسل حیض و نجاست	
	ذهنی	عدم باور به خدا - تشکیک در جهان پس از مرگ - عدم باور به روح	
کجروی نوپدید (محقق ساخته)	مصرف مواد مخدر نوپدید	مصرف عرق و شراب - مصرف سیگار الکترونیکی یا ویپ - مصرف ماری جوانا (گل، حشیش یا علف) - مصرف داروهای مسکن (ترامادول یا متادون) - مصرف انواع قرص اکس	
کجروی وابسته به فرهنگ	به کارگیری واژگان نامناسب	کلمات جنسی به زبان آوردن	
	سکس پت	ارضاء از طریق چت متنی، صوتی و تصویری	
	روابط عاشقانه مجازی	دوست جنس مخالف داشتن بدون آنکه او را ببیند	
	نشر تصاویر خصوصی	ارسال عکس‌های نیمه لخت و لخت - ارسال عکس از اندام‌های خصوصی	
	تماشای فیلم‌ها و تصاویر پورن	آشنایی با پورن استارهای زن و مرد - دانستن نام آنها - دانستن نام سایتها	
	اعتیاد مجازی	صرف وقت زیاد در تلگرام و واتس آپ و اینستاگرام ...	

فعالیت‌های روزمره: شامل هر فعالیت اجتماعی عادی می‌شود که برای برآوردن نیازهای اساسی زندگی صورت می‌گیرد (سیگل و براون، ۲۰۱۰). کوهن و فلسون فعالیت‌های روزمره را در سطح کلان مطرح می‌کنند و آن را به عنوان چارچوبی برای درک دگرگونی‌ها در میزان قربانی شدن مجرمانه در نظر می‌گیرند. از نظر آن‌ها، انگیزه برای ارتکاب جرایم همیشگی است. در هر جامعه کسانی هستند که برای کسب منفعت، انتقام‌گیری، ارضای نیازهای خویش و انگیزه‌هایی از این قبیل، گرایش به قانون‌شکنی دارند. میزان وقوع جرم و قربانی شدن در ارتباط با سه متغیر مهم می‌باشد: نخست، در دسترس بودن اهداف مناسب (مانند خانه‌هایی که دارای اجناس مرغوب و گران قیمت هستند)؛ دوم، وجود یک مجرم با انگیزه (مانند شمار زیاد افراد بیکار)؛ و سوم، عدم حضور محافظ توانمند و شایسته (مانند پلیس، مالک خانه، دوستان و بستگان). اجتماع این عوامل، احتمال وقوع جرایم را افزایش می‌دهد (ازینسن و همکاران، ۲۰۱۰: ۲۱). برای سنجش متغیر فعالیت‌های روزمره، ۶ بعد و ۳۶ گویه در نظر گرفته شده، که از میان آنها ۱۱ گویه به شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، ۵ گویه به فعالیت‌های ساخت‌نیافته، ۵ گویه به فعالیت‌های ساخت‌یافته، ۶ گویه به گذران اوقات فراغت به تنهایی، ۴ گویه به گذران اوقات فراغت با خانواده و ۵ گویه نیز به حضور چهره‌های مقتدر اختصاص داده‌شد.

الف) شدت پیوستگی با دوستان کجرو: براساس نظریه پیوند افتراقی ساترلند، که جزء نظریه‌های یادگیری محسوب می‌شود، افراد به این علت کجرفتار می‌شوند که تعداد ارتباط با دوستان کجرو آنان بیش از ارتباط‌های دیگر آنها است. این تفاوت تعامل افراد با کسانی که ایده‌خای کجرفتارانه دارند، نسبت به افرادی که ایده‌های هم‌نوایانه دارند (یعنی ارتباط بیشتر آنان با کج-رفتاران یا ایده‌های کجرفتاری) علت اصلی کجرفتاری آنها است (صدیق سروستانی، ۱۳۸۷: ۴۸). در پژوهش حاضر، این متغیر به دلیل همپوشانی نظریه یادگیری اجتماعی با نظریه فعالیت‌های روزمره بررسی شده‌است.

ب) فعالیت‌های ساخت‌نیافته و ساخت‌یافته: فعالیت‌های ساخت‌نیافته به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که افراد در موقعیت‌هایی بدون حضور چهره‌های مقتدر و در زمان گذران اوقات با دوستانشان انجام می‌دهند و در مقابل، فعالیت‌های ساخت‌یافته به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که در حضور چهره‌های مقتدر انجام می‌گیرند (علیوردی‌نیا و علیمردانی، ۱۳۹۵: ۱۱).

ج) اوقات فراغت به تنهایی و با خانواده: منظور از متغیر گذراندن اوقات فراغت به تنهایی، فعالیت‌هایی است که به تنهایی انجام می‌شود و گذراندن اوقات فراغت با خانواده نیز زمانی است که بین هر دو والدین و خواهر و برادر جوان، در فعالیت‌های هفته تقسیم می‌شود. (همان منبع).

د) حضور چهره‌های مقتدر: منظور از چهره‌های مقتدر اشخاصی است که نقش آنها در یک موقعیت، مسئولیت اعمال کنترل اجتماعی در پاسخ به انحراف را ایفا می‌کند (ازگود، ۱۹۹۶: ۴۶۰). حضور چهره‌های مقتدر لزوماً فیزیکی نیست و این اعمال کنترل ممکن است با آگاهی یافتن از فعالیت‌هایی انجام شود که افراد انجام می‌دهند. همچنین چهره‌های مقتدر بر حسب موقعیت، متفاوت هستند.

جدول ۳: مقیاس‌های سنجش متغیر فعالیت‌های روزمره

ابعاد	گویه‌ها
مقیاس‌های سنجش متغیر فعالیت‌های روزمره (مخروف)	با دوستانی که سیگار، ویپ و قلیان مصرف می‌کنند، ارتباط دارم.
	با دوستانی که مواد مخدر (گل، علف، حشیش و...) یا روانگردان مصرف می‌کنند، ارتباط دارم.
	با دوستانی که مشروبات الکلی (شراب، آبجو، ویسکی، ودکا و...) مصرف می‌کنند، ارتباط دارم.
	با دوستانی که به وسایل مدرسه آسیب می‌زنند و یا روی دیوارها، صندلی‌ها و ... می‌نویسند ارتباط نزدیکی دارم.
	با دوستانی که پول یا وسایل اطرافیان را بدون اجازه از آنها برمی‌دارند ارتباط نزدیکی دارم.
	با دوستانی که از کتاب، مقاله و سایت‌های اینترنتی در انجام تحقیقات علمی و تکالیف کلاسی بدون ارجاع (رفرنس) دادن به آنها استفاده می‌کنند ارتباط نزدیکی دارم.
	با دوستانی که در سر جلسه امتحان تقلب می‌کنند، ارتباط نزدیکی دارم.
	با دوستانی که نسبت به اطرافیان فحاشی می‌کنند یا دیگران را به کتک زدن تهدید می‌کنند، ارتباط نزدیکی دارم.
	با دوستانی که درگیری فیزیکی با همکلاسی‌ها و هم مدرسه‌ای‌ها دارند، ارتباط نزدیکی دارم.
	با دوستانی که رابطه جنسی با جنس مخالف دارند، ارتباط نزدیکی دارم.
مقیاس‌های سنجش متغیر فعالیت‌های روزمره (مخروف)	با دوستانی که رابطه جنسی با همجنس خود دارند، ارتباط نزدیکی دارم.
	دوستانم را در فضاهای غیررسمی (غیر از محیط درس) ملاقات می‌کنم.
	با دوستانم برای تفریح و سرگرمی به خیابان می‌روم.
	با دوستانم به سینما می‌روم.
	با دوستانم به پارتی و یا مهمانی‌های دوستانه (غیرخانوادگی) می‌روم.
	بر سر قرارهای عاشقانه می‌روم.
	در فعالیت‌های علمی مدرسه که به صورت گروهی برگزار می‌شود (جشنواره‌ها و مسابقات علمی) مشارکت می‌کنم.
	در انجمن‌های ادبی (کلاس‌های داستان نویسی و شعر و...) فعالیت می‌کنم.
	در انجمن‌های مذهبی (هیئت‌های مذهبی، مساجد و...) شرکت و فعالیت می‌کنم.
	در تشکل‌های سیاسی (نیروی بسیج و...) فعالیت می‌کنم.
مقیاس‌های سنجش متغیر فعالیت‌های روزمره (مخروف)	در فعالیت‌های ورزشی مشارکت می‌کنم.
	در زمان اوقات فراغت کارهای هنری یا کارهای دستی انجام می‌دهم.
	در زمان اوقات فراغت به خرید می‌روم.
	در زمان اوقات فراغت تلویزیون تماشا می‌کنم.
	در زمان اوقات فراغت زمان استراحت خود را به تنهایی می‌گذرانم.
	در زمان اوقات فراغت روزنامه، کتاب یا مجله مطالعه می‌کنم.
	در زمان اوقات فراغت زمان زیادی را در فضای مجازی می‌گذرانم.

متغیرهای استخراج شده از نظریه فعالیت‌های روزمره (مارکوس کی، فلیسون و لارنس کوهن)

متغیرهای مستقل

در اکثر جشن‌ها و مهمانی‌های خانوادگی شرکت می‌کنم.	۱. در این فعالیت‌ها به چه اندازه مشارکت می‌کنم؟		
در روزهای تعطیل، اکثر زمانم را با خانواده (نه دوستان) می‌گذرانم.			
اکثر موارد با خانواده، به قصد تفریح کارهایی انجام می‌دهم و به مکان‌هایی می‌روم.			
اکثر وعده‌های غذایی (نهار و شام) را با خانواده و در کنار آنها می‌خورم.			
خانواده‌ام در خصوص اینکه در چه روزهایی کلاس خصوصی (درسی و متفرقه) دارم، اطلاع دارند.	۲. در مورد چهار مورد از موارد زیر، به چه اندازه مشارکت می‌کنم؟		
خانواده‌ام در خصوص ساعت کلاس‌هایم، اطلاع دارند.			
خانواده‌ام کسانی را که با آنها مراوده دارم (نشست و درخواست می‌کنم) می‌شناسند.			
خانواده‌ام در خصوص اینکه در طول هفته چه فعالیت‌هایی انجام می‌دهم، اطلاع دقیق دارند.			
وقتی به بیرون از منزل می‌روم، خانواده‌ام می‌دانند کجا هستم.			

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش، پیمایشی و از نوع مقطعی است. واحد تحلیل در این پژوهش فرد (دانش‌آموزان متوسطه اول، پایه‌های هفتم، هشتم و نهم به عنوان نوجوانان دختر) و تحلیل در سطح خرد است. داده‌های پژوهش با پرسشنامه جمع‌آوری شده‌است. جامعه آماری، شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر فیروزکوه به عنوان نوجوانان دختر است که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بوده‌اند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، ۴۰۰ نفر تعیین شد که به دلیل شرایط همگن و متجانس جامعه آماری با استفاده از شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده، انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار Spss24 در سطح توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. به منظور سنجش فرضیات پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های «کجروی نوجوانان دختر» و «فعالیت‌های روزمره» می‌باشد. پرسشنامه کجروی نوجوانان دختر که شامل ترکیب مقیاس‌های محقق‌ساخته و تحقیقات انجام‌گرفته است، یک پرسشنامه ۶۴ سؤالی می‌باشد که پرخاشگری، تقلب، وندالیسم، کجروی دینی، کجروی فرهنگی، کجروی جنسی و کجروی نوپدید را در بر می‌گیرد و به صورت طیف پنج‌گزینه‌ای به صورت یک (خیلی کم) تا پنج (خیلی زیاد) درجه‌بندی می‌شود. طراحی پرسشنامه فعالیت‌های روزمره نیز براساس چارچوب نظری و فرضیه‌های پژوهش در قالب طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای از خیلی کم (نمره ۱) تا خیلی زیاد (نمره ۵) انجام شد و طراحی پرسشنامه نیز براساس چارچوب نظری و فرضیه‌های پژوهش انجام شد. به منظور بررسی اعتبار محتوایی ابزار کجروی نوجوانان دختر و فعالیت‌های روزمره، پس از احصاء شاخص‌های مربوط به این متغیرها، پرسشنامه‌ها در اختیار تعدادی از صاحب‌نظران و متخصصان امر در حوزه مورد نظر قرار گرفت و نظر

صاحب‌نظران در خصوص اعتبار آن‌ها مثبت بوده‌است. بدین ترتیب می‌توان انتظار داشت که پرسشنامه‌های مورد استفاده در پژوهش دارای اعتبار محتوایی و صوری کافی بوده‌است. همچنین برای سنجش پایایی ابزار پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. نتایج سنجش پایایی مقیاس‌های پژوهش در جدول زیر نشان داده می‌شوند:

جدول ۱: نتایج آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر	تعداد گویه‌ها	ضریب پایایی
۱	کجروی دختران نوجوان	۶۴	۰/۹۸۲
۲	فعالیت‌های روزمره	۳۶	۰/۸۰۹
۳	شدت پیوستگی با دوستان کجرو	۱۱	۰/۸۱۰
۴	فعالیت‌های ساخت‌نیافته	۵	۰/۸۱۱
۵	فعالیت‌های ساخت‌یافته	۵	۰/۸۱۵
۶	گذران اوقات فراغت به تنهایی	۶	۰/۸۱۲
۷	حضور چهره‌های مقتدر	۵	۰/۸۲۸
۸	گذران اوقات فراغت با خانواده	۴	۰/۸۰۲

یافته‌های پژوهش

به منظور شناخت کلی از ویژگی‌های فردی پاسخگویان این پژوهش، نتایج توصیفی نشان می‌دهد که، از مجموع ۴۰۰ نوجوان دختر (دانش‌آموز ۱۵-۱۳ سال)، ۳۳ درصد (۱۳۲ نفر) از پاسخگویان ۱۳ سال، ۳۳/۸ درصد (۱۳۵ نفر) از پاسخگویان ۱۴ سال و ۳۲/۸ درصد (۱۳۱ نفر) از پاسخگویان نیز ۱۵ سال دارند. ۴۴ درصد (۱۷۶ نفر) از پاسخگویان تک‌فرزند خانواده و ۵۶ درصد (۲۲۴ نفر) پاسخگویان نیز تک‌فرزند خانواده هستند. ۴۴ درصد (۱۷۶ نفر) از پاسخگویان فرزند اول، ۴۶ درصد (۱۸۴ نفر) از پاسخگویان فرزند دوم، ۹/۸ درصد (۳۹ نفر) فرزند سوم و ۳ درصد (۱ نفر) از پاسخگویان نیز فرزند چهارم خانواده هستند.

در پژوهش حاضر، برای ساختن متغیر کجروی، از ترکیب متغیرها و گویه‌های محقق ساخته و نیز متغیرها و گویه‌های مطرح‌شده انواع کجروی عباسی اسفجیر و تقوی (۱۳۹۵)، علیوردی‌نیا و یونس‌ی (۱۳۹۴) و سراج‌زاده (۱۳۸۳) بر اساس طیف لیکرت تنظیم گردیده است که برای هر گویه از ۵ پاسخ، یک (خیلی کم)، دو (کم)، سه (متوسط)، چهار (زیاد) و پنج (خیلی زیاد) در نظر گرفته شده است. همچنین به منظور مواجه نشدن با اشکال در کدگذاری تصمیم گرفته شد که چینه‌های طیف لیکرت به گونه‌ای باشد که کجروی نوجوانان دختر را بسنجد، به همین خاطر با توجه به ماهیت و جهت سؤالات، اختصاص کد و عدد ۱ تا ۵ متناسب با جهت منفی و مثبت پرسش‌ها انجام گرفت تا

در زمان وارد سازی داده ها برای تحلیل دقت و صرفه جویی زمانی صورت گیرد. پرسشنامه کجروی نوجوانان دختر، شامل ۶۴ سؤال با ۷ مؤلفه اصلی (تقلب، پرخاشگری، وندالیسم، کجروی جنسی، کجروی دینی، کجروی فرهنگی و کجروی نوپدید) می باشد. میانگین و انحراف معیار ابعاد متغیر وابسته در جدول ۴ ارائه داده می شود.

جدول ۴: میانگین و انحراف معیار ابعاد متغیر وابسته

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	چولگی	کشیدگی
تقلب	۳,۰۵	۰,۴۱۳	۴,۲۸	۱,۲۸	۰,۳۸۴	۱,۲۲۹
پرخاشگری	۳,۵۱	۰,۴۶۰	۴,۸۴	۲,۲۸	۰,۳۴۱	۰,۲۵۲
وندالیسم	۳,۰۸	۰,۴۲۵	۴,۶۰	۲,۲۳	۰,۴۸۴	۲,۵۲۴
کجروی فرهنگی	۳,۰۸	۰,۴۲۵	۴,۶۰	۲,۲۳	۰,۵۲۶	۱,۰۷۲
کجروی جنسی	۳,۰۸	۰,۴۲۵	۴,۶۰	۲,۲۳	۰,۶۲۷	۰,۸۶۳
کجروی دینی	۳,۰۸	۰,۴۲۵	۴,۶۰	۲,۲۳	۰,۶۹۵	۱,۹۲۸
کجروی نوپدید	۳,۰۸	۰,۴۲۵	۴,۶۰	۲,۲۳	۰,۶۷۸	۰,۴۶۴

جدول فوق نشان می دهد که اکثر سوال های تحقیق دارای میانگین نزدیک به مقدار متوسط (عدد وسط طیف لیکرت: ۳) برآورد شده اند. به عبارتی از دید نوجوانان دختر شرکت کننده در این تحقیق اکثر مؤلفه ها دارای وضعیت تقریباً متوسط هستند. مقایسه درصد پاسخگویی به گویه های ابعاد کجروی نوجوانان دختر نشان می دهد که بالاترین میانگین مربوط به مؤلفه «پرخاشگری» و کمترین میانگین مربوط به مؤلفه «تقلب» است. بنابراین «پرخاشگری» شایع ترین کجروی در نوجوانان دختر شهرستان فیروزکوه بوده است.

همچنین با توجه به اینکه پاسخگویان عدد متوسط طیف لیکرت را انتخاب کردند، می توان گفت نیمی از نوجوانان دختر شرکت کننده در پژوهش حاضر، علاوه بر مؤلفه «پرخاشگری» که شایع ترین نوع کجروی از نظر آنها بوده است، دیگر مؤلفه های کجروی که عبارتند از «کجروی جنسی»، «کجروی دینی»، «وندالیسم»، «کجروی فرهنگی»، «کجروی نوپدید» و «تقلب» را مرتکب شدند و این خود گویای واقعیتی قابل تأمل است.

در پژوهش حاضر، جهت آزمون فرضیات تحقیق از ضریب همبستگی استفاده شد. ضریب همبستگی یک شاخص آماری است که وجود یا عدم وجود رابطه بین دو متغیر را نشان می دهد. برای توصیف همبستگی بین متغیرهای فاصله ای و نسبی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. معمولاً همبستگی بین ۰ (صفر) تا ۳۹,۹۹ را ضعیف، بین ۰,۴۰ تا ۵۹,۹۹ را متوسط و از ۰,۶۰ به بالا را قوی تلقی می کنند (یاسمی نژاد و گل محمدیان، ۱۳۹۰: ۶۷).

فرضیه اول

به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابع مثبتی از شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف) است.

جدول ۵: بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق

کجروی نوجوانان دختر		شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)
ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معناداری (Sig.)	
۰,۳۹۰	۰,۰۰۰	

بررسی ضریب همبستگی بین متغیر شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف) و کجروی نوجوانان دختر بیان می‌دارد که رابطه بین دو متغیر برابر با (۰,۳۹۰) است که نشان می‌دهد رابطه معنادار و دارای شدت همبستگی ضعیف می‌باشد. همچنین سطح معناداری معادل (۰,۰۰۰) است که کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد. بنابراین فرضیه صفر رد می‌شود. لذا بین متغیر شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف) و کجروی نوجوانان دختر رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یعنی با افزایش پیوستگی و استمرار نوجوانان دختر با دوستان کجرو (منحرف)، کجروی افزایش می‌یابد.

فرضیه دوم

به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابعی منفی از میزان گذران اوقات فراغت با خانواده است.

جدول ۶: بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق

کجروی نوجوانان دختر		گذران اوقات فراغت با خانواده
ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معناداری (Sig.)	
-۰,۴۰۱	۰,۰۰۰	

بررسی ضریب همبستگی بین متغیر گذران اوقات فراغت با خانواده و کجروی نوجوانان دختر بیان می‌دارد که رابطه بین دو متغیر برابر با (-۰,۴۰۱) است. از آنجایی که سطح معناداری معادل (۰,۰۰۰) و کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد، رابطه معنادار و دارای شدت همبستگی متوسط و منفی است و این گزاره گویای این واقعیت است که با افزایش گذران فراغت با خانواده، کجروی نوجوانان دختر کاهش می‌یابد و بالعکس.

فرضیه سوم

به نظر می‌رسد بین گذران اوقات فراغت به تنهایی و کجروی نوجوانان دختر رابطه وجود دارد.

جدول ۷: بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق

کجروی نوجوانان دختر		گذران اوقات فراغت به تنهایی
ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معناداری (Sig.)	
۰,۳۵۸	۰,۰۰۰	

بررسی ضریب همبستگی بین متغیر گذران اوقات فراغت به تنهایی و کجروی نوجوانان دختر بیان می‌دارد که رابطه بین دو متغیر برابر با (۰,۳۵۸) است که نشان می‌دهد رابطه معنادار و دارای شدت همبستگی ضعیف می‌باشد. همچنین سطح معناداری معادل (۰,۰۰۰) است که کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد. بنابراین فرضیه صفر رد می‌شود. لذا بین متغیر گذران اوقات فراغت به تنهایی و کجروی نوجوانان دختر رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه چهارم

به نظر می‌رسد بین میزان فعالیت‌های ساخت‌نیافته و کجروی نوجوانان دختر رابطه وجود دارد.

جدول ۸: بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق

کجروی نوجوانان دختر		فعالیت‌های ساخت‌نیافته
ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معناداری (Sig.)	
۰,۴۳۲	۰,۰۰۰	

بررسی ضریب همبستگی بین متغیر شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف) و کجروی نوجوانان دختر بیان می‌دارد که رابطه بین دو متغیر برابر با (۰,۴۳۲) است که نشان می‌دهد رابطه معنادار و دارای شدت همبستگی متوسط می‌باشد. همچنین سطح معناداری معادل (۰,۰۰۰) بوده و کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد. بنابراین فرضیه صفر رد می‌شود. لذا بین متغیر فعالیت‌های ساخت‌نیافته و کجروی نوجوانان دختر رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه پنجم

به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابعی منفی از میزان فعالیت‌های ساخت یافته است.

جدول ۹: بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق

کجروی نوجوانان دختر		فعالیت‌های ساخت‌یافته
ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معناداری (sig.)	
-۰,۴۲۰	۰,۰۰۰	

بررسی ضریب همبستگی بین متغیر فعالیت‌های ساخت‌یافته و کجروی نوجوانان دختر بیان می‌دارد که رابطه بین دو متغیر برابر با (-۰,۴۲۰) است. از آنجایی که سطح معناداری معادل (۰,۰۰۰) و کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد، رابطه معنادار و شدت همبستگی متوسط و منفی است و این گزاره گویای این واقعیت است که با افزایش فعالیت‌های ساخت‌یافته، کجروی نوجوانان دختر کاهش می‌یابد و بالعکس.

فرضیه ششم

به نظر می‌رسد کجروی نوجوانان دختر، تابعی منفی از میزان حضور چهره‌های مقتدر است.

جدول ۱۰: بررسی وضعیت توزیع متغیرهای تحقیق

کجروی نوجوانان دختر		حضور چهره‌های مقتدر
ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معناداری (sig.)	
-۰,۳۲۱	۰,۰۰۰	

بررسی ضریب همبستگی بین متغیر حضور چهره‌های مقتدر و کجروی نوجوانان دختر بیان می‌دارد که رابطه بین دو متغیر برابر با (-۰,۳۲۱) است. از آنجایی که سطح معناداری معادل (۰,۰۰۰) و کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد، فرضیه صفر رد می‌شود. بنابراین رابطه معنادار و شدت رابطه ضعیف و منفی است و این گزاره گویای این واقعیت است که کجروی نوجوانان دختر با میزان حضور چهره‌های مقتدر رابطه عکس دارند. به عبارت دیگر یعنی با افزایش حضور چهره‌های مقتدر، کجروی نوجوانان دختر کاهش و با عدم حضور چهره‌های مقتدر، میزان کجروی نوجوانان دختر افزایش می‌یابد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد بین همه متغیرها، یعنی بین متغیرهای مستقل پژوهش که عبارتند از شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، فعالیت‌های ساخت‌یافته، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده و حضور چهره‌های مقتدر با کجروی نوجوانان دختر رابطه معنی‌داری وجود دارد. اما متغیر مستقل فعالیت‌های ساخت‌نیافته (۰,۴۳۲) همبستگی قوی و مثبتی با متغیر کجروی نوجوانان دختر دارد.

در پژوهش حاضر برای تبیین اثر متغیرهای مستقل از روش رگرسیون چندگانه جبری (همزمان) استفاده شده است. در این روش متغیرها به طور همزمان وارد مدل می‌شوند و ترتیب ورود متغیرها بر پایه ملاحظات نظری یا نتایج مطالعات گذشته صورت می‌گیرد و چنانچه متغیری دارای رابطه معناداری نباشد از مدل حذف و مجدداً رگرسیون اجرا می‌شود (یاسمی نژاد و گل محمدیان، ۱۳۹۰: ۱۰۰). بنابراین تمامی متغیرهای مستقل پژوهش (شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، فعالیت‌های ساخت‌یافته، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده و حضور چهره‌های مقتدر) با روش همزمان وارد معادله شده‌اند.

جدول ۱۱: خلاصه رگرسیون چند متغیره

R	R Square (ضریب تعیین)	Adjusted R Square (ضریب تعیین تعدیل شده)	اشتباه استاندارد شده	F	سطح معناداری	Durbin- Watson (استقلال خطاها)
۰/۹۶۴	۰/۹۳۰	۰/۵۰	۴/۴۸	۶۱۶/۴۷۵	۰/۰۰۰	۱,۷۳۹

جدول فوق ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، فعالیت‌های ساخت‌یافته، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده و حضور چهره‌های مقتدر با متغیر کجروی دختران نوجوان را نشان می‌دهد. این فرضیه با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بررسی شد، مقدار ضریب همبستگی برابر با $R=0,964$ و سطح معنی‌داری $sig < 0,000$ به دست آمد. از آنجایی که سطح معنی‌داری محاسبه شده ($P < 0,000$) کوچکتر از $0,05$ است، در نتیجه فرض صفر رد شده و فرض پژوهشی (بین متغیرهای فوق و کجروی نوجوانان دختر رابطه وجود دارد) تایید می‌شود.

در جدول فوق، مقدار ضریب همبستگی چندگانه (R) ابعاد شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، فعالیت‌های ساخت‌یافته، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده و حضور چهره‌های مقتدر با متغیر کجروی دختران نوجوان و مقدار برآورد شده آن تحت مدل رگرسیونی نهایی، معادل ($0,964$) می‌باشد. مقدار ضریب تعیین (R^2) در مدل نهایی برابر با ($0,930$) بوده است. به نظر می‌رسد که مدل رگرسیونی مناسب است. هر چه این مقادیرها به ۱ نزدیک‌تر باشند، مدل بیانگر رابطه بیشتری بین متغیر وابسته و مستقل است. به بیان

دیگر مدل رگرسیونی توانسته درصد بیشتری از تغییرات متغیر وابسته را تحت پوشش قرار داده یا بیان کند.

ضریب تعیین تعدیل شده برابر با (۰/۵۰) شده است که این به این معناست که متغیرهای مستقل یعنی ابعاد فعالیت های روزمره (شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، فعالیت های ساخت نیافته، فعالیت های ساخت یافته، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده و حضور چهره های مقتدر) با هم ۵۰ درصد واریانس (تغییرات) متغیر کجروی نوجوانان دختر را پیش بینی کرده است.

در انتهای جدول نیز ستون آماره استقلال خطاها یا باقیمانده خطاها^۱ با مقدار (۱,۷۳۹) به دست آمده است. اگر مقدار این آماره نزدیک به ۲ باشد، نشان از مستقل بودن باقی مانده ها خواهد داد. و مقدار به دست آمده به معنی استقلال هبستگی داده ها و متغیرهای پژوهش از هم است.

جدول ۱۲: جدول برآورد ضرایب مدل نهایی رگرسیون خطی متغیرهای پژوهش

شاخص vif	ضریب تحمل	سطح معناداری	آزمون T	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		متغیرهای وارد شده
				BETA	انحراف معیار	B	
		۰,۰۰۰	۴,۲۶۶		۲,۹۴۶	۱۲,۵۶۸	Constant
۱,۵۰۴	۰,۶۶۵	۰,۰۲۷	۲,۲۲۴	۰,۱۲۷	۰,۰۲۲	۰,۱۴۹	شدت پیوستگی با دوستان کجرو
۱,۶۵۵	۰,۶۰۴	۰,۰۰۱	۳,۲۴۶	۰,۱۵۷	۰,۰۴۹	۰,۱۵۹	فعالیت های ساخت نیافته
۴,۶۱۷	۰,۲۱۷	۰,۰۰۰	-۵,۲۸۶	-۰,۱۵۶	-۰,۰۶۷	-۰,۳۵۵	فعالیت های ساخت یافته
۳,۶۵۵	۰,۲۷۴	۰,۰۰۰	۱,۷۷۹	۰,۱۲۰	۰,۱۶۸	۰,۱۳۱	گذران اوقات فراغت به تنهایی
۴,۶۱۵	۰,۲۱۵	۰,۰۰۰	-۵,۲۸۴	-۰,۱۵۴	-۰,۰۶۵	-۰,۳۵۳	گذران اوقات فراغت با خانواده
۳,۴۸۱	۰,۲۸۷	۰,۰۰۰	-۱,۱۳۹	-۰,۱۰۴	-۰,۱۰۸	-۰,۱۱۵	حضور چهره های مقتدر

در جدول فوق مقدار (Beta) یا همان ضرایب استاندارد شده برای هر متغیر مستقل گزارش شده است. هر چه بتا و تی بزرگتر و سطح معنی داری کوچکتر باشد، بیانگر این است که متغیر مستقل تأثیر بیشتری بر متغیر وابسته دارد. ضرایب تأثیر استاندارد موجود در جدول فوق نشان می دهد که متغیر شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف) (Beta=۰/۱۳۷) با ضریب معنی داری (sig.=۰/۰۲۷) قرار دارد و متغیر فعالیت های ساخت نیافته (Beta=۰/۱۵۷) با ضریب معنی داری (sig.=۰/۰۰۱) و متغیر فعالیت های ساخت یافته (Beta=-۰/۱۵۶) با ضریب معنی داری (sig.=۰/۰۰۰) و متغیر گذران

اوقات فراغت به تنهایی ($Beta=0/126$) با ضریب معنی‌داری ($sig.=0/000$) و متغیر گذران اوقات فراغت با خانواده ($Beta=-0/154$) و متغیر حضور چهره‌های مقتدر ($Beta=-0/104$) با ضریب معنی‌داری ($sig.=0/000$) بدست آمده است. بنابراین می‌توان نتیجه بگیریم متغیر فعالیت‌های ساخت نیافته دارای بیشترین تأثیر بر متغیر کجروی نوجوانان دختر است، زیرا دارای بتا و تی بزرگتر و سطح معنی‌داری کمتر است.

خروجی ضریب تولرانس نیز به ترتیب برای متغیرهای مستقل تحقیق که عبارتند از شدت پیوستگی با دوستان منحرف با ضریب تحمل ($0/665$)، فعالیت‌های ساخت نیافته با ضریب تحمل ($0/604$)، فعالیت‌های ساخت‌یافته با ضریب تحمل ($0/217$)، گذران اوقات فراغت به تنهایی با ضریب تحمل ($0/274$)، گذران اوقات فراغت با خانواده با ضریب تحمل ($0/215$)، حضور چهره‌های مقتدر با ضریب تحمل ($0/287$) می‌باشد که به این معنی است که اگر خروجی سنجش شاخص تولرانس در بین دامنه ۰ و ۱ قرار بگیرد یعنی متغیرها با یکدیگر همپوشانی ندارند و دارای همبستگی با هم نیستند و مستقل از هم‌اند.

طبق مدل نظری پژوهش، کجروی نوجوانان دختر (تقلب، پرخاشگری، وندالیسم، کجروی دینی، کجروی فرهنگی، کجروی جنسی و کجروی نوپدید) تحت تأثیر متغیرهای برگرفته از نظریه فعالیت‌های روزمره (شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده، فعالیت‌های ساخت‌یافته، فعالیت‌های ساخت‌نیافته و چهره‌های مقتدر) است. نتایج همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره تأثیر ابعاد متغیر مستقل (فعالیت‌های روزمره) بر کجروی نوجوانان دختر را نشان می‌دهد. متغیر فعالیت‌های ساخت‌نیافته با ضریب $0/432$ بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته (کجروی دختران نوجوان) داشته‌است. همچنین مدل نهایی رگرسیون خطی متغیرهای پژوهش نشان داد که ۵۰ درصد از تغییرات کجروی دختران نوجوان توسط متغیرهای مستقل یعنی ابعاد متغیر فعالیت روزمره قابل تبیین است. بنابراین نتایج فوق نشان می‌دهد که داده‌های تجربی ما می‌توانند با نظریه فعالیت‌های روزمره در بررسی کجروی نوجوانان دختر پوشش داده‌شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر، کاربست تجربی "نظریه فعالیت‌های روزمره" در بررسی کجروی نوجوانان دختر بود. برای توصیف همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده شد که نتایج نشان داد بین همه متغیرهای مستقل پژوهش

که عبارتند از: شدت پیوستگی با دوستان کجرو (منحرف)، فعالیت‌های ساخت‌نیافته، فعالیت‌های ساخت‌یافته، گذران اوقات فراغت به تنهایی، گذران اوقات فراغت با خانواده و حضور چهره‌های مقتدر با متغیر وابسته پژوهش (کجروی نوجوانان دختر) رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این معنی که به‌ازای هر مقدار واحدی که به ابعاد متغیر مستقل پژوهش اضافه یا کم شود، به همان میزان، کجروی دختران نوجوان نیز افزایش و کاهش می‌یابد. همچنین فعالیت‌های ساخت‌نیافته با ضریب $0/432$ بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته (کجروی دختران نوجوان) داشته‌است. خروجی رگرسیون چند متغیره نیز بیانگر این نکته‌است که استقلال خطاها یا باقیمانده خطاها تحت عنوان ضریب دوربین واتسون با $(1/739)$ ، استقلال همبستگی داده‌ها و متغیرهای پژوهش را از هم نشان داد. همچنین مدل نهایی رگرسیون خطی متغیرهای پژوهش نشان داد که $(0/50)$ درصد از تغییرات کجروی دختران نوجوان توسط متغیرهای مستقل یعنی ابعاد متغیر فعالیت روزمره قابل تبیین است.

شش فرضیه پژوهش که بر رابطه معنادار تمام مؤلفه‌های فعالیت روزمره با کجروی نوجوانان دختر دلالت داشت، اثبات شد. به عبارتی می‌توان گفت تمام مؤلفه‌های فعالیت روزمره به ترتیب اهمیت: «فعالیت‌های ساخت‌نیافته»، «فعالیت‌های ساخت‌یافته» و گذران اوقات فراغت با خانواده با همبستگی منفی»، «شدت پیوستگی با دوستان کجرو»، «گذران اوقات فراغت به تنهایی» و «حضور چهره‌های مقتدر با همبستگی منفی» بر کجروی نوجوانان دختر تأثیرگذار بوده‌اند.

طبق نظر ازگود و همکارانش، فرصت‌های انحراف ممکن است به طور خاص در جامعه‌پذیری غیررسمی و نظارت نشده با همسالان به وجود بیاید. از نظر آنها با توجه به اینکه هیچ یک از چهره‌های مقتدر برای اعمال کنترل اجتماعی در پاسخ به کجروی حضور ندارد، چنین موقعیت‌هایی با همسالان، بیشتر به وقوع کجروی منجر می‌شود. تحقیقات تجربی پیشین (سونسون، ۲۰۱۰، برنس و همکاران ۲۰۰۶، ازگود و همکاران، ۱۹۹۶) نیز رابطه مستقیم و مثبتی میان فعالیت‌های ساخت‌نیافته و کجروی نشان می‌دهند. به عنوان مثال سونسون و ابرویتلر (۲۰۱۰)، در پژوهشی که انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که تأثیر دوستان منحرف در کجروی، به مدت‌زمانی که افراد در فعالیت‌های روزمره ساخت‌نیافته می‌گذرانند بستگی دارد، البته نمونه بررسی در این پژوهش جوانان سوئد و آلمان بود. همچنین یافته این پژوهش، نتایج حاصل از تحقیقات ایوان‌سان و لانگزل (۲۰۰۶) را تأیید می‌کند. طبق پژوهش آنها، اگر جوانان مدت‌زمان زیادی را در فعالیت‌های روزمره ساخت‌نیافته بگذرانند، بیشتر در رفتارهای انحرافی (کجروی) مشارکت می‌کنند. یافته پژوهش حاضر، رابطه معنادار منفی بین فعالیت‌های ساخت‌یافته و کجروی را اثبات نمود. و این یافته با نتایج پژوهش (علیوردی‌نیا و یونسی، ۱۳۹۳) و (لانگزل، ۲۰۰۸ و ازگود و همکاران ۱۹۹۶) متناقض بود. چراکه، به اعتقاد هیرشی

فعالیت‌های اوقات فراغت ساخت‌یافته از قبیل مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، به طور بالقوه منابعی را می‌تواند فراهم کند که انحراف را امکان‌پذیر کند و به طور غیرمستقیم با توسعه دادن شبکه‌های دوستی، دور نگه داشتن شخص از خانه در ساعات‌های پایانی و غیره به جامعه‌پذیری نظارت نشده و ساخت‌نیافته تر منجر شود (برنس و همکاران، ۲۰۰۶: ۶۴۱). همچنین نتایج حاصل از پژوهش حاضر، تأثیر منفی گذراندن اوقات فراغت با خانواده را در کجروی نوجوان دختر اثبات نمود. طبق نظریه فعالیت‌های روزمره، زمان گذرانده شده با خانواده باید به کاهش رفتارهای انحرافی (کجروی) منتج شود. فرض می‌شود زمان گذرانده شده با خانواده همانند سپر محافظی در مقابل تأثیرات منفی زمان گذرانده شده با همسالان است (برنس و همکاران، ۲۰۰۶: ۷۰۱-۶۹۸). نتایج پژوهش بارنس و همکاران (۲۰۰۶) نشان داد که زمان گذرانده‌شده با خانواده و همسالان، مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های کجروی هستند. به عبارتی می‌توان گفت زمان گذرانده‌شده با خانواده، به صورت عامل محافظی در برابر انواع رفتارهای انحرافی عمل می‌کند در حالی که زمان گذرانده شده با همسالان، عامل مخاطره بسیار مهمی برای رفتارهای انحرافی است. این یافته، نتیجه حاصل از پژوهش چوی و چان (۲۰۱۳) را تأیید می‌کند. طبق نتایج به دست آمده از آزمون، شدت پیوستگی با دوستان کجرو نیز با کجروی نوجوانان دختر رابطه معنی‌داری داشت. و این مطلب حائز این نکته است که هر چه تماس دختر نوجوان با فرد کجرو زودتر آغاز شود، تکرار تماس به دفعات بیشتری باشد، ارتباط نزدیک‌تر و عمیق‌تر باشد و مدت معاشرت‌ها طولانی‌تر باشد، به همان نسبت احتمال کجروی بیشتر است (حسینی‌نثار و فیوضات، ۱۳۹۰: ۹۲). این یافته، نتایج حاصل از پژوهش‌های سراج‌زاده (۱۳۸۳)، ایمان و همکاران (۱۳۹۵) را تأیید می‌کند. همچنین نتایج آزمون، رابطه معنادار گذراندن اوقات فراغت به تنهایی و تأثیر منفی و معکوس حضور چهره‌های مقتدر را با کجروی نوجوانان دختر اثبات نمود. که این یافته، نتایج پژوهش ایمان و همکاران (۱۳۹۴) را تأیید می‌کند. نظریه فعالیت‌های روزمره تأکید دارد که گذراندن زمان در فعالیت‌های روزمره ساخت‌نیافته با دوستان، در نبود چهره‌های مقتدر، ریسک کجروی را افزایش می‌دهد (سونسون، ۲۰۱۰: ۱۰۰۶). در نظریه فعالیت‌های روزمره کوهن و فلسون، عنصر نهایی لازم برای وقوع جرم، نبود نگهبان توانمند است. با عمومیت‌بخشیدن به نقش نگهبان، می‌توان گفت چنانچه هیچ‌یک از چهره‌های مقتدر حضور نداشته باشند، موقعیت بیشتری برای وقوع کجروی فراهم می‌شود (ازگود، ۱۹۹۶: ۶۴۰). این فرضیه در پژوهش ازگود و همکاران (۱۹۹۶) و علیوردی‌نیا و یونسی (۱۳۹۳) اثبات شد. به عبارتی هر دو پژوهش، رابطه معناداری را با جهت منفی بین دو متغیر حضور چهره‌های مقتدر و کجروی یافتند. به طور کلی می‌توان گفت در عصر کنونی، گسترش شهرنشینی و تحرک جغرافیایی مانع شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی قوی و

مستحکم در بین افراد شده‌است. روابط اجتماعی غیررسمی در زندگی شهری تغییر کرده است. روابط غیررسمی و شبکه اجتماعی فرد در مقایسه با گذشته، ویژگی‌ها و برخی کارکردهای خود را از دست داده است و از طرف دیگر، شبکه‌های اجتماعی مجازی و منابع دیگری بوجود آمده‌اند که نقش آنها را بر عهده گرفته‌اند. در واقع، تغییرات اجتماعی و ورود سریع اطلاعات به جوامع جهان سوم و به ویژه شهرهای سنتی و کوچک‌تر، به طور مرتب نیازها و خواسته‌های نوجوانان به خصوص دختران نوجوان را تغییر می‌دهد.

دختر نوجوان امروزی در چنین شرایط و وضعیتی بدون حضور نخبه‌انان توانمند، برای پر کردن وقت آزاد و خلأ شبکه اجتماعی خود به سمت گزینه‌ها و منابع دیگری سوق داده می‌شود و بر اساس سرمایه فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی که در اختیار دارد الگوهای فراغتی مختلفی را بر می‌گزیند، و در دسترس‌ترین و آسان‌ترین وسیله برای پر کردن اوقات فراغت همین فناوری‌های ارتباطی نوین است که منبعی برای پرکردن خلأ شبکه اجتماعی و نبود فراغت‌های جالب و در دسترس هستند و هر قدر فاصله بین والدین به عنوان نخبه‌انان توانمند با دختران نوجوان افزایش یابد، بر میزان کجروی آنان نیز افزوده خواهد شد. از آنجایی که تاکنون به کاربرد نظریه "فعالیت‌های روزمره فلسون" در بررسی کجروی دختران نوجوان (دانش‌آموزان دختر ۱۵-۱۳ سال) در داخل کشور توجه نشده‌است، سعی بر این بوده است که در این پژوهش، از نظریه مذکور در تبیین کجروی دختران نوجوان شهر فیروزکوه استفاده شود و با توجه به اینکه نتایج پژوهش حاضر، گزاره‌های نظریه فعالیت‌های روزمره را تأیید کرده، می‌توان به اعتبار تجربی این نظریه در بررسی کجروی نوجوانان دختر پی برد. همچنین با توجه به محدودیت‌های پژوهش، مبنی بر نبود پیشینه تجربی داخلی درباره کاربرد نظریه فعالیت‌های روزمره در بررسی کجروی نوجوانان دختر، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده با ساختن مقیاس‌های بیشتر و بهتر برای متغیرهای پژوهش، علاوه بر افزایش پایایی این متغیرها، آنها را به شکل گسترده‌تر و همه‌جانبه‌تر سنجش و بررسی کرد.

منابع:

- آقامرادی، زینب، نظری، مریم. (۱۴۰۲). نگاهی به آسیب‌های روانی- اجتماعی نوجوانان و دانش‌آموزان (موادمخدر، عوامل محیطی، خشونت و بزهکاری، طلاق، فقر و آسیب‌های اجتماعی). فصلنامه رهیافت‌های نوین در مطالعات اسلامی، شماره ۱۴، ۶۶۶-۶۳۹.
- احمدی، حبیب. (۱۳۹۲). جامعه‌شناسی انحرافات. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). پورقاضی گلباغی، شیوا، عباسی اسفنجیر، علی‌اصغر، علی رحمانی فیروزجاه. (۱۴۰۱). ساخت و اعتباریابی ابزار سنجش کجروی دختران نوجوان. فصلنامه علمی- پژوهشی زن و جامعه، ۱۳(۵۰)، ۹۸-۸۶.
- حسینی‌نثار، مجید، فیوضات، ابراهیم. (۱۳۹۰). نظریه‌های انحرافات اجتماعی. تهران: نشر پژوهاک.
- حسینی، سید احمد، یکه‌کار، شیرین. (۱۳۹۰). بررسی مقایسه‌ای عوامل خانوادگی مؤثر بر بزهکاری دختران نوجوان شهر تهران ۱۳۸۷-۱۳۸۶. نشریه پژوهش اجتماعی، ۴(۱۲)، ۹۷-۱۱۵.
- راک، پل. (۱۳۷۹). کجروی. ترجمه: اسماعیل اسفندیاری، فصلنامه حوزه و دانشگاه، ۱۲(۲۵)، ۵۱-۴۵.
- رحمانی فیروزجاه، علی، عباسی اسفنجیر، علی‌اصغر، موسوی‌زاده، ربابه. (۱۳۹۵). بررسی جامعه‌شناختی رفتارهای انحرافی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه بهشهر در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱. فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، ۶(۲۱)، ۶۷-۹۸.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۷۰). دایره‌المعارف علوم اجتماعی. تهران: مؤسسه کیهان.
- سراج‌زاده، سیدحسین. (۱۳۸۳). نیمه پنهان: گزارش نوجوانان شهر تهران از کجروی‌های اجتماعی و دلالت‌های آن برای مدیریت فرهنگی. پژوهشنامه علوم انسانی، ۱۵(۴۲-۴۱)، ۵۳-۸۴.
- صفرزاده، سحر. (۱۳۸۸). زن بزهکار و عوامل شخصیتی و فرهنگی مرتبط با آن. زن و فرهنگ، ۸۱-۹۵.
- صدیق سروسستانی، رحمت‌الله. (۱۳۹۰). آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی). تهران: انتشارات سمت.
- علیوردی‌نیا، اکبر، علیمردانی، منا. (۱۳۹۶). کاربری تجربی نظریه فعالیت‌های روزمره در بررسی رفتارهای انحرافی دانشجویان. جامعه‌شناسی کاربردی، ۱۱(۲۸)، ۳۴-۴۵.
- علیوردی‌نیا، اکبر، یونسی بروجنی، عرفان. (۱۳۹۴). تحلیل جامعه‌شناختی رفتارهای انحرافی دانشجویان: آزمون تجربی دیدگاه نظری چندگانه. مجله تحلیل اجتماعی نظم و نابرابری اجتماعی، ۴(۶۸)، ۹۷-۱۲۹.
- فلسون و کلارک. (۱۳۸۸). فرصت و بزهکاری: نگرشی کاربردی برای پیشگیری از بزهکاری. ترجمه کلانتری، زنجان: نشر دانش زنجان.
- مقیمی، مهدی، رشیدی، بهمن، رحمتی، داریوش. (۱۳۹۰). علت‌شناسی جرم (نگاهی تحلیلی به پیشگیری پلیسی از جرم با تأکید بر نظریه فعالیت‌های روزمره). فصلنامه علمی- پژوهشی انتظام اجتماعی، ۳(۳)، ۱۵۹-۱۳۱.
- نظری، علی محمد. (۱۳۹۴). نقش خانواده در بزهکاری نوجوانان. مجله پژوهش‌های مشاوره، شماره ۵۵، ۱۳۵-۱۱۴.
- ویلیامز، فرانک‌پی، ماری‌لین، مک‌شین. (۱۳۹۱). نظریه‌های جرم‌شناسی. محمیدرضا ملک‌محمدی، تهران: میزان.
- میری، سمیه، سهراب‌زاده، مهران، خوش‌بیانی آرانی، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر تمایل به ارتکاب رفتارهای انحرافی دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان. مجله مطالعات جامعه‌شناسی، آماده چاپ، کد مقاله: JSS-2010-1247 (R2).

یاسمی‌نژاد، پریسا، گل‌محمدیان، محسن. (۱۳۹۰). راهنمای کاربردی Spss در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی. تهران: انتشارات ارجمند.

Barnes, Grace M; Hoffman, Joseph H; Welte, John W; Farrell, Michael P; Dintcheff, Barbar, (2006), Adolescents' Time Use: Effects on Substance Use, Delinquency and Sexual Activity, Journal of Youth Adolescence, 36:697-710.

Branic, N,(2014), Routine Activities Theory. In W.G. Jennings (Ed)", Encyclopedia OF Crime & Punishment, Malden, MA: Wiley-Blackwell. Seen a.

Bruinsma, G. Weisburd, D. (Ed),(2014), Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice, Springer Science & Business Media New York.

Brown, Stephen E. Esbensen, F. Geis, G, (2010), Criminology: explaining crime and its context, Anderson Publishing, 7th Edition.

Clodfelter, Tammatha A. Turner, Michael G. Hartman, Jennifer L. Kuhns, Joseph B. (2010) "Sexual Harassment Victimization During Emerging Adulthood: A Test of Routine Activities Theory and a General Theory of Crime", Journal of Crime & Delinquency, 56: 455-481.

Cohen, L. E. & Felson, M, (1979), Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. American Sociological Review, 56: 588-608.

Cross, Jennifer E. Zimmerman, Don; O'Grady, Megan A. (2009) "Residence Hall Room Type and Alcohol Use Among College Students Living on Campus", Journal of Environment and Behavior, 41: 583- 603.

Esbensen, F., D. Peterson, T. J. Taylor, A. Freng, (2010), Youth Violence, Sex and Race Differences in Offending, Victimization and Gang Membership. Philadelphia: Temple University Press.

Franklin, Cortney A. Franklin, Travis W. Nobles, Matt R. Kercher, Glen A. (2012) "Assessing the Effect of Routine Activity Theory and Self-Control on Property, Personal and Sexual Assault Victimization", Journal of Criminal Justice and Behavior, 39: 1296- 1315.

- Felson, M. and R.V. Clarke, (1998), Opportunity Makes the thief. Police Reserch Series, paper 98. Policing and Reducing crime unite, Research, Development and statistics Directorate. London: Home Office.
- Holt, Thomas J. Bossler, Adam M. (2013) "Examining the Relationship between Routine Activities and Malware Infection Indicators", Journal of Contemporary Criminal Justice, 29: 420- 436.
- Kendall, Diana, (1999), sociology in our time, Londan- Wadsworth.
- Marcum, Catherine D. Ricketts, Melissa L. Higgins, George E. (2010) Assessing Sex Experiences of Online Victimization: An Examination of Adolescent Online Behaviors Using Routine Activity Theory, Journal of Criminal Justice Review, 35: 412- 437.
- Miller, J. Mitchell (Ed). (2009), 21st Century Criminology A Reference Handbook, USA: SAGE Publications.
- Miro, Fernando, (2014), The Encyclopedia of Theoretical Criminology, Edited by J. Mitchell Miller, Blackwell Publishing Ltd.
- Osgood, D.Wayne; Wilson, Janet K. O'Malley, Patrick; Bachman, Jeral G. Johnston, Lloyd D, (1996), Routine Activities And Individual Deviant Behavior, Journal of American Sociological Review, 61: 635-655.
- Svensson, R, (2010), It's not the Time They Spend, It's what They Do: The Interaction between Delinquent Friends and Unstructured Routine Activity on Delinquency Findings from Two Countries, Journal of Criminal Justice, 38: 1006-1014.
- Siegel, Larry J,(2010), Criminology, Theories, Patterns, and Typologies, USA: Wadsworth, Cengage learning, tenth edition.
- Reyns, Bradford W. Henson, Billy; Fisher, Bonnie S, (2011), Being Pursued Online: Applying Cyberlifestyle-Routine Activities Theory to Cyberstalking Victimization, Journal of Criminal Justice and Behavior, 38: 1149- 1169.

Wang, John Z,(2002), Bank Robberies by an Asian Gang: An Assessment of the Routine Activities Theory, International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology. 46(5): 555-568.

Y.Sun, Ivan; G. Longazel, (2008), College Students' Alcohol-Related Problems: A Test of).California: Sage Publications, Inc.